

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU  
Viestinnän koulutusohjelma

Klavdia Parkkonen

DOKUMENTAARINEN HÄÄKUVAUS NYKYPÄIVÄN TRENDINÄ

Opinnäytetyö  
Tammikuu 2019



**OPINNÄYTETYÖ**  
**Tammikuu 2019**  
**Viestinnän koulutusohjelma**

Tikkarinne 9  
80200 JOENSUU  
+358 13 260 600 (vaihde)

**Tekijä(t)**  
Klavia Parkkonen

**Nimeke**  
Dokumentaarinen hääkuvaus nykypäivän trendinä

**Toimeksiantaja**

**Tiivistelmä**

Valokuvaaminen ja sen eri muodot ovat muuttuneet paljon viimeisten vuosikymmenten aikana. Digikamerat mahdollistanut tekniikka on muokannut valokuvausalaa nopeasti. Kehitystä on tapahtunut myös hääkuvauksessa, johon perinteisen muotokuvauksen lisäksi kuuluu myös dokumentaarisesti tuotettu koko hääpäivän kulun kuvaus. Hääpäivän kulun kuvaaminen on esteettinen kokemus.

Opinnäytetyössä on tarkasteltu hääkuvaukseen liittyvää tietopohjaa, historiaa ja hääkuvaukseen liittyviä traditioita. Keskeinen termi tapahtumapohjaisessa reportaasikuvauksessa on niin sanottu ratkaiseva hetki, jota tarkastellaan teoriaosuudessa myös kriittisestä näkökulmasta. Työssä selvitetään vallitsevan valon, sekavalon ja kuvaussommittelun merkitystä hääkuvauksessa.

Hääkuvauksen toiminnallisesta osuudesta on luotu pienimuotoinen opas, josta on hyötyä hääkuvauksen parissa työskenteleville sekä erityisesti dokumentaarista hääkuvausta suunnitteleville valokuvaajille. Kuvausoppaassa tarjotaan kuvausratkaisuja ja dokumentaarisesti tuotettuihin kuviin. Oppaassa esitellään kuvaustekniikoita, joita tarvitaan laadukkaan ja toimivan häätarinan toteuttamiseksi kuvina.

**Kieli**  
suomi

Sivuja 36  
Liitteet  
Liitesivumäärä

**Asiasanat**  
dokumentaarinen hääkuvaus, visuaalinen tarinankerronta, ratkaiseva hetki, sommittelu



**THESIS**  
**January 2019**  
**Degree Programme in Communication**

Tikkarinne 9  
FI 80200 JOENSUU  
FILAND  
+358 13 260 600

**Author(s)**  
Klavia Parkkonen

**Title**  
Documentary Wedding Photography as a New Modern Trend

**Abstract**

Photography and the different styles of photography have changed a lot over the last decades. The technology of digital cameras has formed the photographic industry quickly. The advances have also taken place in the wedding photography, which includes documentary capture of the entire wedding day in addition to the traditional portrait photography. Photographing the course of the wedding day is also an aesthetic experience.

The thesis presents basic knowledge of the wedding photography, its history and the associated traditions. The central term in an event-based reporting photography is the so-called decisive moment, which is examined from a critical point view in the theoretical part. The work studies the importance of ambient light, mixed light and composition in the wedding photography.

The practical part resulted in a small guide, which is useful for the photographers who work with bridal pairs and, especially, who plan to use the documentary style of the wedding photography. The guide offers imaging solutions to documentarily taken photographs. The guide introduces shooting techniques needed for capturing a high-quality and living story in photographs.

**Language**  
Finnish

**Pages 36**  
**Appendices**  
**Pages of Appendices**

**Keywords**  
documentary wedding photography, visual storytelling, the decisive moment, composition

## Sisältö

1	Johdanto .....	5
1.1	Hääkuvauksen haasteellisuus .....	5
1.2	Hääkuvaajan roolissa .....	6
1.3	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus .....	6
2	Dokumentaarinen hääkuvaus .....	7
2.1	Kuvareportaasin historia .....	7
2.2	Dokumentaarinen hääkuvaus.....	8
2.3	Hääkuvauksen historia .....	9
2.4	Visuaalinen tarinankerronta ja hääkuvaus .....	13
2.5	Ratkaiseva hetki – kuvaajan valinnat .....	14
3	Hääkuvaukseen liittyviä tapoja ja tekniikoita .....	16
3.1	Sommittelu .....	16
3.2	Monikerroksinen sommitelma ja syvyyden illuusio .....	18
3.3	Valon merkitys reportaasikuvauksessa .....	19
4	Toiminnallinen osio – onnistunut hääkuvaus .....	20
4.1	Kohti ammattilaisuutta .....	20
4.2	Dokumentaarisen kuvauksen eettinen puoli.....	21
4.3	Lähestymistapa dokumentaarisen hääkuvaukseen.....	22
4.4	Kuvaajan tekninen ja henkinen valmius .....	24
4.5	Vallitsevan valon käyttö dokumentaarisessa kuvauksessa .....	25
4.6	Muut valaistusratkaisut dokumentaarisessa hääkuvauksessa .....	28
4.7	Laukaisimen painaminen ratkaisevana hetkenä.....	31
4.8	Sommittelu ja sommitteluratkaisut.....	32
5	Lopuksi .....	38
	Lähteet.....	40

# 1 Johdanto

## 1.1 Hääkuvauksen haasteellisuus

Valokuvausalalla on tapahtunut melko suuria muutoksia viimeisten vuosikymmenten aikana. Tietämystä kameran tekniikasta ja kuvan kehittämiseen liittyviä taitoja ei tänä päivänä enää tarvita. Mullistus alalla on koskettanut monia valokuvaukseen tyyliisuuntia, ja yksi niistä on hääkuvaus. Hääkuvaukseen nivoutuu nykyisin dokumentaarinen kuvaus, lavastettujen tilanteiden kuvaus, muotokuvaus ja samalla joukko kliseenomaisia kuvia.

Valokuvaajan rooli hääkuvauksessa on merkittävä. Hääpäivä on yksi elämän tärkeimmistä päivistä. Tässä kuvauslajissa ei saa tapahtua ohilyöntejä: ainutlaatuisen päivän tapahtumia ja tilanteita on tallennettava kameralle niiden osuessa kohdalle, eikä niitä voi uusia jälkikäteen. Dokumentaarille hääkuvaukselle on kysyntää ja laadukkaalle kuvareportaasille on olemassa omat vaatimuksensa. Kuvaajan tausta, ammattitaito, kyky keskittyä ympärillä tapahtuviin asioihin, kyky huomioida tilanteita ja reaktiokyky nousevat ensisijaisesti esille dokumentaarisessa kuvauksessa. Edellä mainittujen taitojen lisäksi on hallittava kuvauksen teknistä puolta sekä huomioitava vallitsevaan valoon liittyviä ominaisuuksia ja sommitteluun liittyviä periaatteita. Hääpäivän aikana otetuista kuvista rakentuu ehjä tarina ja valokuvaajan rooli on olla tarinan kertoja. Todellisuudessa vain asiakkaan palautteen perusteella saa tietää, onko valokuvaaja onnistunut työssään ja täytyivätkö asiakkaan – tässä tapauksessa hääparin – odotukset.

Opinnäytetyön luonne on toiminnallinen. Toiminnallinen osuus pohjautuu omaan kokemukseeni hääkuvaajana sekä erilaisiin dokumentaariseen hääkuvaukseen liittyviin koulutuksiin. Teorian sovittaminen käytäntöön ei ole aina yksinkertaista, sillä kuvaustilanteet eroavat toisistaan. Hääkuvauksessa nopeus on valttia – on oltava valmiina painamaan kameran laukaisinta ratkaisevan hetken koittaessa. Vallitsevan valon näkeminen, ymmärtäminen ja sen käyttö on yksi tärkeimmistä kyseisen kuvaustyylin taidoista. Olen järjestelmällisesti sovit-

tanut teoriasta saamaani tietoa ja kuvaustekniikoita käytäntöön. Matka on vielä pitkä, ja vaikka kuvauskaluston kehityksellä onkin iso merkitys, vain kokemuksen kautta on mahdollista omaksua taidot, joita tarvitaan dokumentaarisisessa hääkuvauksessa.

## **1.2 Hääkuvaajan roolissa**

Päätös tämän opinnäytetyön aiheesta syntyi kolmisen vuotta sitten, koska se on kiinnostanut minua jo useamman vuoden. Kokemusta valokuvausalasta on kertynyt useamman vuoden ajalta, sillä olen harrastanut valokuvaamista vuodesta 2013 saakka. Kesällä 2017 perustin oman yritykseni Klavdia Parkkonen Photography & Design, jonka toiminta pyörii opinnäytetyön kirjoitushetkellä sivutoimisena. Valokuvaajana tarjoan muun muassa hää-, muoto-, pariskunta- ja kihla- sekä perhekuvausta. Hääkuvauksen tyyliä tunnettu dokumentaarinen hääkuvaus on yritykseni ylivoimaisesti kysytyin kuvausvaihtoehto ja se keskittyy pääosin kesäsesonkiin, jolloin häitä Suomessa juhlitaan eniten.

Opinnäytetyö on syntynyt halusta selvittää, mitä dokumentaarinen kuvaus todellisuudessa on. Samalla olen perehtynyt tarkemmin sen historiaan ja kehitykseen. Talvella 2019 olen toiminut hääkuvaajana jo kaksi vuotta. Opinnäytetyössä esiintyvän tietoperustan, vuosien aikana erilaisissa koulutuksissa hankitun tiedon ja oman käytännön kokemukseni avulla tämä opinnäytetyö on tietynlainen opas dokumentaarisesta hääkuvauksesta kiinnostuneille valokuvaajille.

## **1.3 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus**

Opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä dokumentaarisen kuvauslajin historiaan ja kuinka se on muuttunut lajin synnystä nykyhetkeen. Tarkoitus on myös selvittää, mitä tarkoitetaan dokumentaarisella hääkuvauksella 2000-luvulla. Opinnäytetyössä selvitetään mitä käsitteitä, toimenpiteitä ja teknisiä ratkaisuja liittyy dokumentaariseen hääkuvaukseen. Opinnäytetyön perimmäisenä tavoitteena on luoda opas dokumentaarisesta hääkuvauksesta antaen neuvoja ja

työkaluja, joita kuka tahansa asiasta kiinnostunut voi käyttää omassa työssään hääkuvaajana.

## 2 Dokumentaarinen hääkuvaus

### 2.1 Kuvareportaasin historia

Päädyin käyttämään tutkimuksessani sanaa reportaasi, joka on suomen kielessä lainasana. Ilmaus on peräisin ranskankielisestä sanasta *reportage* (selostus) (Kalmbach & Sundelin 2000, 868).

Kuvareportaasi alkoi kehittyä omaksi kuvaustyylikseen eurooppalaisen journalistiikan keskuudessa 1900-luvun alkupuolella. Yhtenä tämän kuvaustyylin edelläkävijänä pidetään saksalaissyntyistä Erich Salomonia (1886–1944). Hän erikoistui kokousten, konferenssien ja sosiaalisten tapahtumien kuvauksiin, joissa hän käytti apunaan ainoastaan vallitsevaa valoa. (lphf.org 2018.) Sanoma- ja aikakauslehtien kuvaajat omaksuivat nopeasti hänen tyyliinsä ottaa kuvia tapahtuman edetessä ilman kuvattavien henkilöiden poseeraamista.

Henri Cartier-Bressonin (2015) mukaan kuvareportaasina voidaan pitää tiettyä toimenpidettä, joka suoritetaan järjen, havainnon ja tunteen yhteistoiminnalla. Tämän toiminnan tavoitteena on kuvata sisältöä jonkin tapahtuman edetessä ja kertoa siitä syntyviä tuntemuksia.

Kuvareportaasi on muutamilla kuvilla kerrottu johdonmukainen tarina. Runebergin (1985, 147) mukaan reportaasikuva saattaa antaa tapahtumista hyvinkin johdattelevia käsityksiä. Suomalaisen kuvareportaaseihin erikoistuneen valokuvaaja Markus Jokelan (2008) mukaan reportaasi kertoo tapahtumista ja ilmiöistä monin eri kuvin. Jokelan sanoin ”kuvareportaasi on huono väline kertomaan maailman monimutkaisia faktoja, mutta se voi tuottaa elämyksiä, jotka säilyvät”.

Kuvareportaasin yhteydessä käytetään usein termiä dokumentaarinen kuvaus. Sarasteen (2010, 127–129) mukaan sana ”dokumentti” alkoi yleistyä valokuvan yhteydessä 1930-luvulla. Teoksessaan hän mainitsee, että sosiologi Roy Strykerin mukaan dokumentti merkitsee luopumista taiteellisesta hahmotuksesta. Strykerin mielestä kyse ei ole mistään erityisestä tekniikasta, vaan lähestymistavasta ja asennoitumisesta kohteeseen. Dokumentaarisisessa kuvaustyyllissä koko ympäristö vaatii kuvaamista, ja on vain valokuvaajan näkemyksestä kiinni, miten ja mitä siitä kuvataan. Näkemyksen lisäksi kuvaajan on tunnettava aiheensa ja ymmärrettävä yksityiskohtien merkitys kokonaisuudessa.

Kuvareportaasille ominaisia piirteitä ovat todenmukaisuus, objektiivisuus ja kerroksellinen esitystapa. Se tarjoaa katsojalle käsityksen tapahtumasta ja sen etenemisestä tietyn historiallisen ajanjakson aikana. Reportaasikuvauksen kaltaisen tavan käyttö tarkoittaa kuvausta ilman puuttumista tapahtuman kulkuun – usein se on vain huomaamatonta sivusta seuraamista. Seuraamisen tuloksena saattaa syntyä – ei pelkästään historiallisen ja dokumentaarisen näkökulman kannalta arvokas kuvasarja – myös taiteellisen arvon omaava kiehtova kuvatarina. (Fotoshkola.net 2016.)

## **2.2 Dokumentaarinen hääkuvaus**

Hääpäivä on ainutlaatuinen tapahtuma, joka on hetkessä ohi. Aikakaudesta riippumatta hääkuvauksella on yksi perimmäinen tarkoitus: se on tapa, jonka avulla on mahdollista palata muistelemaan päivän tapahtumia ja erityisiä hetkiä 20, 50 tai 100 vuoden päästä. Hääkuvaukseen liittyvät peruseriaatteen pysyvät muuttumattomina vuosikymmenistä riippumatta. Tässä yhteydessä on mainittava kuitenkin muuttuvista trendeistä, jotka liittyvät niin ikään hääkuvaukseen. Näin on tapahtunut myös perinteiselle hääkuvaukselle, jossa muotokuvien rinnalle on tullut tapa kuvata häitä kuvareportaasin muodossa. Käytän tutkimuksessani tässä yhteydessä termiä dokumentaarinen hääkuvaus.

Dokumentaarinen hääkuvaus on luonteeltaan tapahtumakuvausta. Tässä kuvauslajissa valokuvaajalla on aikarajoitteet, joiden puitteissa on kuvattava tär-



keimmät ja ratkaisevat hetket: muutamassa sekunnissa on löydettävä kuvauspiste, -suunta ja -kulma. Tapahtumakuvaus vaatii automatisoituja taitoja, hyvää reaktiokykyä ja vaistoa, sekä kykyä ennakoida tapahtumia ja nähdä ratkaiseva hetki. (Fotoshkola.net 2016.)

### **2.3 Hääkuvauksen historia**

Ennen kameroiden aikakautta Suomessa hääpareista oli tapana maalata persoonallisia heidän näköisiään häätauluja (Laitalainen 2014, 9). Laitalainen mainitsee teoksessaan Aaron Lindbäckin vuonna 1985 tekemän maalauksen, jossa esiintyy koristeellisia kukkakuvioita ja tekstiä. Hääparista maalattu kuva sijoittuu keskelle taulua ja taulu muistuttaa pitkälti onnittelukorttia. Tulevan aviopuolison muotokuvaa on pidetty myös hyvänä häälahjana. Muotokuvien maalausten tilaaminen oli pitkälti vain varakkaiden ihmisten ulottuvissa.

Valokuvaukseen keksimiseen liittyi kolme toisilleen sukua olevaa keksintöä - fotesisti, dagerrotypia sekä negatiivi/positiivi -menetelmä. Kaikki kolme keksintöä tehtiin muutamien vuosien aikavälillä. (Ang 2015, 20.) Ensimmäiset maininnat hääkuvista sijoittuvat 1840-luvulle, mitä pohjustaa ranskalaisen Louis Daguerren vuonna 1839 keksimä dagerrotypia. Se on menetelmä, jonka avulla kuva kiinnitetään hopeapinnoitteiselle kuparilevyille. Daguerre keksi valokuvauksen lisäksi myös dagerrotypia-kameran. Nämä kaksi keksintöä mahdollistivat dagerrotypia-studioiden ilmestymisen. Venäläinen muotokuvaaja Nappelbaum (1958, 7) mainitsee kirjassaan Alexey Grekovin, joka onnistui ensimmäisten joukossa ottamaan muotokuvia jo vuonna 1840 omassa muotokuvaan erikoistuneessa salongissaan. Ang'n (2015, 28) mukaan Alexander Wolcott avasi dagerrotypia-potrettistudion New Yorkissa vuonna 1840; Richard Beard sen sijaan aloitti Lontoossa vuonna 1841, ja useita muitakin studioita perustettiin ympäri Manner-Eurooppaa. Muotokuvauksen kehitys mahdollisti myös häämuotokuvien ottamisen.

Ensimmäiset hääkuvat kuvattiin painavasta tekniikasta johtuen poikkeuksetta studioissa, koska kameroita ei ollut mahdollista käyttää kuvausta varten raken-

nettujen huoneiden ulkopuolella. Kuvan muodostamiseksi hääparin tuli seistä paikallaan useamman sekunnin ajan. Tämän tyyppinen kuvaus oli harvemmin mahdollista toteuttaa hääpäivänä, joten kuvissa hääpari oli pukeutuneena parhaimpiinsa muttei hääpukuihin (kuva 1). (Prophotos.ru 2010.)



KUVA 1. Hääkuva pariskunnasta. Tutkijan isoisoäiti ja isoisoisä (Kuvaaja: tuntematon, v. 1917).

Historiallisissa häävalokuvissa esiintyvät poseerausasennot jäljittelivät usein muotokuvien mukaisia asentoja (Warren 2006, 1655). Historian ensimmäisenä hääkuvana pidetään kuningatar Victoriasta ja prinssi Albertista otettua hääkuvaa (kuva 2).



KUVA 2. Hääkuva kuningatar Victoriasta ja prinssi Albertista (Kuvaaja: Roger Fenton, v. 1854).

Valokuvaukseen liittyvät tekniset ratkaisut kehittyivät vauhdilla tavoitteenaan parantaa valokuvauksen nopeutta, kuvien laatua ja selkeyttä (Ang 2015, 36). Vuosikymmenten aikana myös hääkuvaukseen liittyvät kuvaustavat muuttuivat sitä mukaa, kun teknologia kehittyi ja aikakausille ominaiset tyylit vaihtuivat (Warren 2006, 1655). Valokuvaamisen aikakausi laajemmassa mielessä alkoi 1880-luvun loppupuolella, kun amerikkalainen yrittäjä George Eastman patentoi Kodak-nimisen rullafilmikameran. Vuosisadan vaihteessa uudet kamerat mahdollistivat sen, että valokuvaajat pystyivät kuvaamaan ateljeensa ulkopuolella. Lisäksi Eastman avasi markkinat ja romahdutti valokuvauksen hinnan tuomalla markkinoille 1900-luvun alussa Kodak Brownie -kameran erittäin edullisesti. Valokuvauksen kynnykseni aleni ja miljoonat ihmiset pystyivät ottamaan valokuvia. (Ang 2015, 94.)

Angin (2015, 94) mukaan häät olivat perhe-elämän virstanpylväitä. Monet harrastelijat hyödynsivät halpoja kameroita ja käyttivät niitä hääpotrettien ottamiseen. Ulkona otetut kuvat hyödynsivät luonnonvaloa, eikä potrettia varten tarvinnut enää lähteä studioon (kuva 3).



KUVA 3. Hääseurue puutarhassa (Kuvaaja: F.J. Mortimer, noin v. 1900).

Värifilmit ilmestyivät 1900-luvun alkupuolella, mutta monet hääkuvaajat jatkoivat työskentelyä mustavalkofilmillä värifilmien nopean haalistumisen vuoksi (Prophotos.ru 2010). Sen vuoksi 1930-luvulle saakka hääkuvat olivat pääosin mustavalkoisia, kunnes vuonna 1932 saksalainen yritys Agfa toi markkinoille Agfacolor-nimiseen värifilmien. Kehittynyt teknologia antoi mahdollisuuden tallentaa kameralle myös enemmän liikettä sisältäviä kuvia sekä spontaaneja, nopeasti vaihtuvia tilanteita.

Läpimurros hääkuvauksessa tapahtui toisen maailmansodan päättymisen jälkeen. Sodan jälkeen solmittiin ennätysmäärä avioliittoja. Tilaisuuteen tarttuivat ammattikuvaajien lisäksi sodan aikaiset kuvajournalistit sekä harrastelijat, joista sittemmin saattoi tulla ammattilaisia. (Prophotos.ru 2010; Warren 2006, 1655.)

Käsitys perinteisestä hääkuvauksesta alkoi muuttua 1950–60-luvuilla. Rullafilmiä edullisuus, kuvien kasvanut määrä filmissä ja salaman kehitys antoivat valokuvaajalle mahdollisuuden lähteä kuvaamaan häitä ja hääpäivän aikaisia tapahtumia laajemmin. Amerikassa ja Euroopassa alkoi hääkuvaukseen muodostua uusi kuvajournalistisen tyylin suuntaus, joka oli realistisempaa kahdesta syystä: kuvissa poseerattiin aiempaa vähemmän ja kuvaaja pyrki minimoimaan vaikutuksensa kuvan tapahtumiin. (Prophotos.ru 2010; Warren 2006, 1655.)

## 2.4 Visuaalinen tarinankerronta ja hääkuvaus

Reportaasipohjaisessa kuvauksessa tärkeimpinä taitoina pidetään havainnointikykyä ja kykyä ajatella kuvausta tarinan muodossa. Vuorostaan visuaalinen tarina muodostuu useasta otoksesta. Visuaalinen tarina alkaa valokuvaajan havaitessa muutoksia kuvattavassa tapahtumassa, ihmisten mielialoissa, varjon, valon ja rytmin muutoksissa sekä epätavallisia asioita tavanomaisissa tilanteissa. (Fotoshkola 2016.) Saveksen (1986, 25–26) mukaan kukin meistä näkee, kokee ja tuntee omalla tavallaan, omista lähtökodistaan ja taustoistaan käsin. Tässä tapauksessa valokuvaajan on kyettävä pukemaan sanomansa valokuvan muotoon. Vaikeus piileekin siinä, että sanoman pitäisi välittyä muillekin kuin tekijälle itselleen.

Visuaalinen tarinankerronta on tapa kertoa tarina kuvasarjan muodossa. Kuvasarjan koko voi vaihdella muutamasta kuvasta kymmeneen kuviin. Kuvat järjestetään sarjassa kronologiseen järjestykseen tai sellaiseen järjestykseen, jonka tavoitteena on vedota ja vaikuttaa katsojan tunteisiin ja mielialaan. (Darling 2014, 110.) Kroatialainen valokuvaaja Petar Jurica (2017) kehottaa dokumentaarisen hääkuvauksen kuvaaja asettamaan itsensä elokuvaohjaajan rooliin. Darling (2014, 122) päätyy edellistä lähellä olevaan vertauskuvaan ja ehdottaa, että kuvaaja ajattelisi kuvatarinaa eräänlaisena teatteriesityksenä: kuvattavat ihmiset ovat näyttelijöitä tapahtuman aikana. Ohjaajana valokuvaaja voi päättää, ketkä näyttelijöistä hänen tarinassaan esiintyvät, mitkä otoksista sisällytetään tarinaan ja missä järjestyksestä tapahtumat etenevät.

Berger (1987, 19) toteaa, että valokuvat kuljettavat mukanaan todisteita ihmisen tiettyssä tilanteessa tehdyistä valinnoista: valokuvaaja on arvioinut jonkin tapahtuman tai kohteen tallentamisen arvoiseksi. Bergerin (1987, 90–91) mukaan valokuvat ovat retrospektiivisiä ja valokuvauksen keksimisen seurauksena haluttuun saatiin uusi ilmaisuväline, joka liittyy läheisemmin muistiin kuin mikään muu väline. Johtopäätöksenä voidaan pitää, että valokuvauksen kertova muoto on voimakkaasti sidoksissa valokuvaajan valintoihin näyttää tapahtumat valikoidusti. Huolimatta tästä johtopäätöksestä ehyelle hääkuvaustarinalle asetetaan tiettyjä vaatimuksia tapahtumien kronologiseen kulkuun ja kuvatarinaan

jaksoihin liittyen. Mielenkiintoisen näkemyksen dokumentaarisesta hääkuvauksesta ja siihen liittyvästä tarinankerronnasta esittävät nykypäivän kyseiseen kuvauslajiin erikoistuneet valokuvaajat. Gaines (2017) esittää, että koko hääta- pahtumassa on kyse ihmisistä ja tunteista. Perhe ja ystävät sekä heidän keski- näiset suhteensa ovat koko tapahtuman ydin. Samaan ajatukseen päätyy Fran- tova (2018) omassa koulutuksessaan koskien dokumentaarista hääkuvausta. Hän toteaa, että häät ovat kaikkien hääpäivänä kokoontuvien perheiden yhtei- nen tapahtuma. Useasti häihin saapuu ihmisiä myös kaukaa. Valokuvaajan tär- kein rooli on saada tallennettua mahdollisimman paljon tunteita, tapahtumia ja hetkiä hääpäivän aikana, joista sittemmin rakentuu varsinainen kuvatarina.

Ihmiset mieltävät kuvatarinoita eri tavalla. Tarinankerronnassa on oltava mie- lenkiintoinen hahmo tai yksityiskohta, joka välittömästi kiinnittää katsojan huo- mion. Katsojan keskittymistä johdetaan kuvatarinan läpi luomalla jännitystä aina kuvasarjan loppuun saakka. Jacobitz (2017) pohtii, että katsoessa kuvasarjoja mielissämmme tapahtuu paljon, ja katsojien mielet ovat erilaisia. Eri kokemuksis- ta, muistoista ja persoonallisuudesta riippuen tarina vaihtelee. Sen vuoksi kat- soja ei näe samaa tarinaa tai ei näe tarinaa lainkaan.

## **2.5 Ratkaiseva hetki – kuvaajan valinnat**

Freeman (2012, 98) korostaa, että ajoitus ei ole vain oleellinen osa useimpia kuvaustapahtumia, vaan se vaikuttaa suoraan kuvan suunnitteluun. Suurin osan valokuvista on ajoitettava, koska valokuva on sinänsä kuva tapahtumasta.

Valokuvalle on luonteenomaista *ratkaiseva hetki* ja mahdollisuus sen taltioimi- seen (Kirjavainen 2001, 62). Ratkaiseva hetki -käsite on yksi kuuluisimmista valokuvauksen käsitteistä. Käsitteen on ottanut käyttöön valokuvauksessa Hen- ri Cartier-Bresson. Cartier-Bresson on lainannut sitaatin 1600-luvun kardinaali de Retziltä, joka kirjoitti ”Il n’y a rien dans ce monde qui n’ait un moment decisif ” – ”Maailmassa ei ole mitään sellaista, jolla ei olisi ratkaisevaa hetkeä”. Cartier- Bresson määrittelee käsitteen seuraavasti: ”Liikkeen sisällä on yksi hetki, jolloin

liikkuvat elementit ovat tasapainossa. Valokuvauksen on tartuttava tähän hetkeen ja pysäytettävä sen tasapaino.” (Freeman 2012, 98.)

Kirjavainen (2011, 63) kirjoittaa, että ratkaiseva hetki on oikean kuvaushetken valinta, kaiken pysähdyttävä silmänräpäys, vuorokaudenaika valaistusolosuhteineen, vuodenaika tai jopa vuosi. Kyseessä voi olla myös henkilön liike ja toiminnan vaihe, jolloin kuvaushetken valinnalla voidaan vaikuttaa mielikuvaan liikkeen ja henkilön luonteesta. Henkilöiden asemilla ja kuvan sisäisillä jännitteillä on mahdollista luoda illuusio ratkaisevasta hetkestä. Ensenberger (2012, 4) toteaa, että kuvan onnistuminen riippuu valokuvaajan tekemistä harkituista valinnoista. Kuvaushetkellä päätetään, mitkä elementit otetaan mukaan ja mitkä jätetään pois. Ratkaiseva hetki tapahtuu kameran etsimen läpi katsomalla, kun otetaan huomioon kaikki näkyvät fyysiset komponentit ja tehdään niistä kriittisiä ratkaisuja sen tarinan perusteella, joka halutaan kohteesta kertoa.

Cartier-Bressonin jalanjalkien seuraaminen on hyvin vaikeaa ja reportaasikuvaus, joka tavoittaa ratkaisevan hetken, on suhteellisen harvinainen taito. Kriittisen näkökulman ratkaiseva hetki -käsitteeseen on esittänyt valokuvaaja Arnold Newman, jonka mukaan ”[j]okainen hetki on ratkaiseva hetki, vaikka sitä joutuisi odottamaan viikon – –”. (Freeman 2012, 98.) Keskustelua oikeasta ratkaisevasta hetkestä on käyty siitä asti kun Cartier-Bressonin artikkeli ilmestyi. On hyvin vaikeaa määritellä mikä on juuri oikea hetki, jolloin valokuvaajan täytyy painaa kameran laukaisinta. Freeman (2012, 98) kirjoittaa, että yhden ainoan oikean hetken sijaan on useita hetkiä, koska joku ottaa valokuvan yhdellä ja toinen toisella hetkellä. Toinen kuva ei ole toista sen parempi, vaan ne ovat vain erilaisia. Kuva kun on aina valokuvaajan tulkinta aiheesta. Jokaisella valokuvaajalla on ennakoasenteensa, ennakkoluulonsa sekä maailmankatsomuksensa. Näihin pohjautuen kuvaaja tekee kuvaustilanteessa valintansa. (Kirjavainen 2001, 63.) Valokuvauksella kuten muillakin taiteen lajeilla on oma yleisönsä ja arvostelijansa. Joitakin kuvia ja näin ollen tiettyjä hetkiä pidetään toisia puhuttelevampina ja vastaavasti joihinkin suhtaudutaan hyvin kriittisesti. (Freeman 2012, 98.)

### 3 Hääkuvaukseen liittyviä tapoja ja tekniikoita

#### 3.1 Sommittelu

Henri Cartier-Bresson on yksi tunnetuimmista 1900-luvun kuvajournalistiikan perustajista, ja hän kiinnitti valokuvauksessa merkittävän huomion sommittelulle. Hän vakuutti, että sommittelun periaatteita ei voi vähätellä ja niiden opettaminen on ensisijaisen tärkeä. Cartier-Bressonin (2015) mielestä valokuvaajan on hallittava sommittelun säännöt täydellisesti, mutta kuvauksen aikana kuvaajan havainnointi on avainasemassa ja sommittelun sääntöjen hallitseminen tukee vain kuvan ottamisen hetkeä. Hän tuo esille mielenkiintoisen näkökulman, kuinka kuvaaja tuntee kuvauksen aikana intuitiivisesti oikean sommitelman ja kuvaushetken. Tästä voisi tehdä toisenkin johtopäätöksen: sommittelun sääntöjen orjalliseen noudattamiseen ei ole tarvetta.

Kirjavaisen (2001, 58) mukaan sommittelu auttaa katsojaa hahmottamaan kuvaa ja sen sisällä olevia elementtejä. Kuvan keskeisistä aineksista muodostetaan säännöllinen rakenne, joka voi olla muodoltaan esimerkiksi kolmio, suorakolmio, ympyrä tai soikio. Muotojen avulla voidaan korostaa erilaisia ominaisuuksia. Esimerkiksi kolmiot luovat dynaamisuutta ja ovat ylöspäin kohoavia, vaakaan sijoitetut suorakulmiot ovat tasapainoisia ja ympyrät johdattavat katseen kohti keskustaa.

Yhdysvaltalainen valokuvaaja Edward Weston (Silber 2017, 51) määrittelee sommittelun voimakkaimmaksi näkemisen tavaksi: ”Sommittelu tarkoittaa aiheen esittämistä ja näkemistä voimakkaimmalla mahdollisella tavalla”. Voimakkaalla vaikuttamisella tarkoitetaan kuvan vaikutusta katsojan mieleen, aisteihin ja tunteisiin. Ensenbergerin (2012, vi) mukaan kaikkialla ympärillämme sommittelun elementit – esineet, viivat, muodot, värit ja varjot – sekoittuvat keskenään näennäisessä epäjärjestyksessä. Kehittämällä tietoisuutta järjestelmällisestä tavasta, jolla nämä elementit sopivat yhteen, kuvaaja oppii ymmärtämään vahvimman näkemisen tavan. Kun sommittelun perusteet on hallinnassa, pystytään



tunnistamaan oleelliset osat ja rakentamaan taiteellisia kokonaisuuksia kaaoksesta.

Hääkuvauksessa sovelletaan muotokuvaukseen liittyviä sommittelun sääntöjä ja dokumentoivia sommittelun sääntöjä. Freemanin (2010, 18–22) mukaan näkyvien, ihmisten ja esineiden saaminen näyttämään hyvältä on perustaito, jota tarvitaan paljon kaupallisessa valokuvauksessa. Valokuvaajan menestyksen avaimet riippuvat, miten hyvin valokuvaaja pystyy luomaan kauniin kuvan kohteestaan. Hääkuvauksessa asiakkaan perustoive on näyttää hyvältä. Ensenberger (2012, 4) tuo esille, että esteettisesti miellyttävän näkymän sommittelu kohteesta ja kohteen ympärille vaatii toimivan ympäristön, oikean valon ja varjon suunnan sekä oikean kamerakulman ja perspektiivin. Tässä yhteydessä on todettava, että pelkästään tekninen taito ei riitä massasta erottuvien kuvien luomiselle, vaan valokuvaajalla on oltava kyky luoda kuvia, jotka erottuvat keskiverto-otoksista (Freeman 2010, 22). Vahva sommittelun sääntöjen tunteminen auttaa valokuvaajaa siis myös muotokuvauksen puolella. Freeman (2012, 129) toteaa, että kamera voi tuottaa valokuvan itsekseen, mutta sommittelu ja kuvan luonteeseen vaikuttaminen vaativat työtä. Hääkuvaukseen liittyvään dokumentoivaan tyyliin kuuluvat omat ominaiset sommittelutapansa. Tähän yhteyteen voidaan liittää valokuvauksen keskeinen ominaisuus, joka on tutkivuus. Erilaiset tavat sijoittaa kohteita, jakaa kuva-alaa ja valita rinnakkaiset värit antavat eväät kuvan visualisten mahdollisuuksien tutkimiselle. (Freeman 2012, 136.) Luodakseen taas jotain ainutlaatuista valokuvauksen alalla voidaan soveltaa vakiosommittelujen lisäksi jotain uutta. Freeman (2012, 137) puhuu niin sanotusta löyhästä lähestymistavasta, jossa voidaan käyttää voimakkaita kulmia ja laajakulmaobjektiveja, jonkinlaista tahallista epäterävyyttä tai erikoisia värimuokkauksia. Tutkijan mielestä edellä mainittujen erikoistapojen käyttäminen myös dokumentaarisesti tuotetussa häätarinassa toimii aina ja lisää katsojan mielenkiintoa.

### 3.2 Monikerroksinen sommitelma ja syvyyden illuusio

Käytän tutkimuksessa termiä *monikerroksinen sommitelma* kuvatakseni yhtä tärkeimmistä sommittelukeinoista reportaasipohjaisessa kuvauksessa. Monikerroksinen, syvyysvaikutelmalla toteutettu sommitelma on yksi tehokeinoista dokumentaarisessa hääkuvauksessa. Otos, jossa tapahtuma esitellään eri tasoissa syvyyssuunnassa, kutsutaan monikerroksiseksi. Sommitelman avulla luodaan syvyysvaikutelma.

Monikerroksessa sommitelmassa kuvan elementit sijoittuvat yleensä kolmeen tasoon. Kuvasta tulisi löytyä etu-, keski- ja taka-ala. Maisemakuvissa etualalle yleensä sommitellaan kuvan pääkohde tai elementti, joka täyttää kokonaisuutta. Tuolloin taka-ala voidaan jättää sumeaksi. (Kuulu.fi/blogi 2018.) Reportaasipohjaisessa kuvauksessa kuvattava kohde sijaitsee yleensä keskellä ja etu- sekä taka-alalle otetaan mukaan muita elementtejä.

Syvyysvaikutelmalla luodut sommitelmat ovat elokuvamaisia ja tunnelmaltaan ne muistuttavat elokuvakohtauksia. Ehdottomana edellytyksenä tämän tapaisissa sommitelmissa on etualan luominen. Onnistunut monikerroksisen sommitelman avulla luotu kuva on parhaimmillaan kokonainen tarina yhdessä otoksessa, jossa jokainen yksityiskohta on yhtä tärkeä. (Fotoshkola.net 2018.)

Jokaisella tasolla olisi hyvä olla jokin elementti. Eri tasojen välillä tulisi olla myös riittävästi tilaa, jotta ne erottuvat toisistaan. Näin muodostuu syvyysvaikutelma ja kuva säilyy kiinnostavana. Kuvan tärkein asia on yleisimmin keskietäisyydellä. Henkilökuvauksessa taustan ja henkilön välissä tulisi olla riittävästi tilaa, jotta kuvattava ei ”huku taustaan”, eikä kuvasta tule liian ”litteä”. Taustan tulisi olla rauhallinen, jotta huomio säilyy henkilössä. (Koppa.jyu.fi 2018.)

Yksi sommittelun keskeisistä asioista on syvyyden illuusion luominen kaksikulotteiseen valokuvaan. Tarkentamalla kuvan keskiosaan voidaan kuvan etualalle asettaa jotain. Tällöin tarkin kohta on keskellä ja etuosa on jonkin verran sumea. Tämä luo jo hyvää syvyysvaikutusta. (Valonkuvaaja.com 2018.)

Monikerroksiset sommitelmat ovat aktiivisen etsinnän, tarkan havainnoinnin ja onnistuneen sattuman tulos. Käytännössä molemmat taidot ovat tärkeitä: kyky nähdä ja rakentaa sommitelma. Valokuvaaja ikään kuin ennakoii oikean hetken ja havainnoi ympärillä tapahtuvia asioita.

### **3.3 Valon merkitys reportaasikuvauksessa**

On olemassa yleinen käsitys, ettei valon hallitseminen reportaasikuvauksessa ole niin merkittävässä roolissa kuin esimerkiksi studiokuvauksessa. Todellisuudessa tämä käsitys on virheellinen. Jos valokuvaaja ei osaa käyttää valon tuomia mahdollisuuksia tai valaistusmahdollisuuksia reportaasikuvauksessa, on tuloksena menetetty otos. Hääkuvauksessakin kaiken perustana on valo. Valokuvaajalle valo ja sen ymmärtäminen on suorastaan velvollisuus, muuten kuvista puuttuu sielukkuus ja tunnelma. (Laitalainen 2014, 36.)

Valon merkitystä ei voi vähätellä. Valo erottaa kuvauskohteen taustasta, piirtää objektien ääriviivat, auttaa näkemään niiden muodon, koon, pintarakenteen, ilmaperspektiivin ja korostaa detaljeja. Valoefektit voivat olla kirkkaita, jopa silmiin pistäviä. Useimmiten kuitenkin valon ja varjon intensiteetti on hyvin hillitty. (Fotoshkola.net 2016.)

Reportaasipohjaisessa kuvauksessa kuvaajalla ei ole paljon mahdollisuuksia käyttää valonmuokkaimia, vaan kuvaustapahtumaa on lähestyttävä siltä näkökulmalta, millaisia olosuhteita valon suhteen kuvauspaikka tarjoaa. Oikealla kuvauspaikan, sommitelman ja valotuksen valinnalla taataan onnistuneita reportaasikuvia.

Valon suunnalla on iso merkitys. Sama kohde myötä- ja vastavalossa voi olla tunnelmaltaan hyvin erilainen. Luonnollisesta valonsuunnasta selkeästi poikkeava valo saa aikaan jopa mystisiä ja pelottavia vaikutelmia. Valon suunnalla voidaan dramatisoida kohdetta, ja vaikuttaa rajauksen sisältöön. (Pirilä & Kivi 2005, 135.)

Laitalainen (2014, 37–40) tuo esille, että valoa on osattava nähdä ja lukea. Lisäksi tämän päivän kuvauskalusto valovoimaisine optikoineen mahdollistaa vallitsevan valon hyödyntämisen entistä paremmin. Vallitsevan valon lisäksi dokumentaarisessa hääkuvauksessa voidaan käyttää täytesalaman valoa. Tuolloin täytyy muistaa, että juhlien aikana kukaan ei voi odottaa pitkään valojen virittelyä, joten kuvaukseen kannattaa varautua kevyellä siirrettävällä kalustolla.

Valolla luodaan erilaisia tunnelmia. Niukan ja runsaan valaistuksen aikaansaa-milla tunnelmilla on suuri ero. Vähässä valaistuksessa yleisvaikutelma on usein alakuloinen, surumielinen ja helposti suttuisen tuntuinen. Niukan valon ympäristössä runsaasti valaistu jokin yksittäinen kohde saa ylikorostetun huomion pim-meyden keskellä. Runsaan valaistuksen luoma vaikutelma on optimistinen, avoin ja mutkaton, mutta myös kliininen ja kiiltokuvamainen. (Pirilä & Kivi 2005, 134–135.) Ensenbergerin (2012, 18) mukaan valo määrittää sävyn ja luo tun-nelman. Valolla on kyky kohottaa kohde, ilmaista tunnelmaa ja vaikuttaa siihen, miten ihmiset reagoivat valokuvaan. Valokuvaajan on siis huolehdittava, että va-laistus sopii yhteen tarinan kanssa.

## **4 Toiminnallinen osio – onnistunut hääkuvaus**

### **4.1 Kohti ammattilaisuutta**

Tutkimuksen toiminnallista osuutta kirjoittaessani kokemusta minulle hääkuva-uksesta on kertynyt hieman yli kahden vuoden ajalta. Tilauskantani hääkuvaaja-jana kasvaa tasaista tahtia kuvausnäytön kasvamisen myötä. Käytän myös aktiivisesti sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia. Eniten käytössäni ovat Instagramin ja Facebookin kuvapalvelut. Suomessa häätapaukset noudattaa usein melko perinteistä kaavaa: kirkkoviikimistä seuraa hääpotrettien otto, min-kä jälkeen kuvaukset jatkuvat juhlapaikalla. Vilkkain hääkuvauskausi osuu kesäkuukausien aikaan.

Pohtiessa omaa ammatillista kehitystäni tarkastelen tällä hetkellä kriittisimmin kuvaukseen liittyviä toimintatapoja, jotka liittyvät tehokkaaseen ajan käyttöön kuvaushetkellä ja kuvankäsittelyssä. Kuvaajan työ ei lopu häätapahtuman päätyttyä, vaan kuvankäsittely on olennainen osa koko kuvausprosessia. Lopullinen valmis tuote kun on vasta laadukkaasti kuvattu ja käsitelty hääkuvagalleria, joista voidaan valikoida tiettyjä otoksia hääkuvatarinaa varten.

Jokainen kuvattu häätapahtuma tuo lisää kokemusta. Kehittyäkseen on tarkasteltava kuvattua materiaalia myös kriittisesti: mitä olisi voinut tehdä paremmin, mitä on jäänyt mahdollisesti huomaamatta, miten tietty kuvaustilanne olisi voinut hoitua paremmin ja mitä tekniikoita voisi kokeilla seuraavalla kerralla.

Ei ole olemassa sellaista valmista työkalua, jonka avulla syntyisi varmasti katsojaa puhuttelevia kuvia. Suurelta osin dokumentaarisisessa kuvaamisessa kyse on, kuinka tehokkaasti kykenee poistumaan omalta mukavuusalueeltaan. On olemassa paljon kuvaukseen liittyviä toimintatapoja ja valokuvauksellisia instrumentteja, joiden avulla voidaan lähteä toteuttamaan massasta erottuvia dokumentaarisia kuvia.

## **4.2 Dokumentaarisen kuvauksen eettinen puoli**

Osallistuin keväällä 2018 dokumentaariseen valokuvaamiseen liittyvään koulutukseen Pietarissa. Kouluttajana toimi Julia Frantova, joka edustaa nykyajan häädokumentaristista puolta ja jonka kokemus koostuu yli kolmestasadasta dokumentaarisesti kuvatuista häistä. Frantova (2018) toi esille, että hääkuvaus ei ole rajattu tiettyihin kuvaussapluunoihin ja hän myös kannusti nykypäivän hääkuvaajia olla rajoittamatta itseään vain tiettyihin kuvausmetodeihin. Monien kuvaajien mielestä onkin varmaan huomattavasti turvallisempaa noudattaa tiettyä hyväksi havaittua kaavaa. Asiakkaille oma häätapahtuma on kuitenkin ainutlaatuinen kokemus eikä useimpia hetkiä voi enää toistaa. Eettistä puolta pohdittaessa nousee esille kysymys, kuinka pitkälle valokuvaaja on valmis menemään saadakseen mieluisan otoksen? On epäeettistä puuttua toisten ihmisten tekemisiin ilman painavaa syytä. Kuvaajan on säilytettävä kunnioitus kuvattaviansa

kohtaan. Mielestäni hyvällä maulla toteutettu dokumentaarinen hääkuvaus sisältää klassisia piirteitä ja taidolla taltioituja tunteellisia, ilmeikkäitä hetkiä, jotka syntyvät kuvattavien osapuolten vuorovaikutuksesta.

Freeman (2012, 184) tuo esille teoksessaan jälkikäsitteilyyn liittyvän eettisen puolen. Hän pohtii kuvan optimointia, eli lievempiä kuvalle tehtäviä toimenpiteitä, sekä äärimmäisissä tapauksissa täydellistä kuvamanipulaatiota. Nykyisten kuvankäsittelyohjelmien avulla voidaan kuvaa muuttaa rajattomasti, jolloin ainoa raja on ohjelman käyttäjän visuaalinen harkinta. Hääkuvauksessa useimmiten turvaudutaan lievempään optimointiin säädellen kontrastia, värilämpötilaa, sävyä, kirkkautta, värikylläisyyttä ja dynamiikkaa. Lisäksi turvaudutaan pölyhiukasten ja virheiden poistamiseen sekä kohinan säätämiseen. Hääkuvaajana nyrkkisääntönä pidän, että kaikki kuvat, joissa esiintyy morsian, on käsiteltävä. Käsitteilyn määrä riippuu kuvan alkuperäisestä onnistuneisuudesta. Kuvassa on jo lähtötilanteessa oltava oikea kuvauskulma, jotta ylimääräiseltä kuvankäsitteilyltä voidaan välttyä. Freeman (2010, 18) pohtii, että hyvältä näyttäminen on niin perustavanlaatuinen tavoite, että useimmat valokuvaajat eivät edes kyseenalaista sitä. Koko häätapauksessa on kysymys hääparin juhlasta, jossa morsian on yksi huomion pääkohteista. Siksi on tärkeää, että jälkikäteen myös kuvissa morsiuspari näyttäisi hyvältä. Kyse on myös kaupallisesta työstä, jossa menestys riippuu siitä, kuinka hyvin valokuvaaja on pystynyt luomaan kauniin kuvan kohteestaan.

### **4.3 Lähestymistapa dokumentaarisen hääkuvaukseen**

Kirjavainen (2001, 65) kuvailee reportaasia kokonaisuutena, jossa on selkeä rakenne, kuten millä tahansa tarinalla: alkulause, käsittely ja loppulause – kuvareportaasissa kaikki tämä vain on kuvallisessa muodossa. Kuvareportaasia kuvattaessa on hyvä pitää rakenne selkeänä mielessään. Reportaasikuvaaja kertoo kuvillaan, mitä todella tapahtuu ja eläytyy aiheeseensa ilman ennakkoluuloja. Medvedevin verkkokursilla (2018) painotettiin, että kuvaajalla on oltava mielessään valmis suunnitelma otoksista, jotka hänen täytyy taltioida. Yhdyn Kirjavaisen kanssa (2001, 65) samaan ajatukseen, että kaikkea ja kaikista näkökulmis-

ta ei tarvitse kuvata ja usein se on jopa haitaksi. Kun sovelletaan tätä ajatusta hääpäivän tapahtumien kuvaukseen, ensimmäisenä mieleen tulee, ettei hääkuvaaja voi olla useissa paikoissa yhtä aikaa. Luonnollisesti hääkuvaajan on jo etukäteen tiedettävä tarkkaan tietyt kohdat ja tapahtuman hetket, jotka on parhaan mukaan saatava kuvattua.

Dokumentaarisesti tuotetussa hääkuvauksessa, kuten missä tahansa reportaasikuvauksessa, kuvaajan on myös tiedettävä, minkälaisia kuvaustilanteita pitää etsiä tapahtuman edetessä. Yksi tärkeimmistä taidoista tämän tyyppisessä kuvauksessa on kuvaajan valmius, koska aina voi tarjoutua tilaisuus kuvata erinomainen otos. Medvedev (2018) kuitenkin varoittaa, etteivät tilaisuudet huippuotoksiin ole itsestään selviä. Hän kehottaakin valokuvaajaa pitämään mielessään kuvaussuunnitelman lisäksi seuraavat aktiiviset seikat: mitä voi kuvata vielä lisäksi, minne katse täytyy suunnata ja mihin on mahdollista siirtyä seuraavaksi. Samaan yhtyy myös Kirjavainen (2001, 65) ja kehottaa kuvaajaa pitämään nämä kysymykset ohjenuoranaan koko prosessin ajan.

Frantova (2018) toi omassa koulutuksessaan esille, että dokumentaarisen hääkuvaajan on kyettävä näkemään viehättävyyttä ja kauneutta myös yksinkertaisissa asioissa. Erilaisten kuvasommittelujen käyttö, valon ja tekstuurien havaitseminen sekä kuvakulman muuttaminen ovat asioita, joiden avulla voi tuoda erikoisia ja hienoja efektejä kuvattaviin häätarinoihin. Hän kehottaa kuvaajia harjoittamaan havainnointikykyään ja kiinnittämään enemmän huomiota detaljeihin sekä erilaisiin pieniin elementteihin ympärillään. Olenkin soveltanut käytännössä Frantovan koulutuksesta saatua oppia. Ohjenuorana voidaan pitää, että mikä tahansa tapahtuman aikana sattuva epätavallinen tilanne on oiva tilaisuus taltioida erinomainen otos tai jopa pieni kuvatarina.

Omaan kokemukseeni pohjautuen voin jakaa dokumentaarisesti tuotetun hääpäivän kuvamateriaalin seuraavasti: detaljien kuvaaminen noin 10 %, muotokuvien kuvaaminen noin 20 % ja häätapauksien kuvaus dokumentaarisesti noin 70 %. Tästä havaitaan, että selkeä pääpaino dokumentaarisessa hääkuvauksessa on tapahtumien kuvauksella. Samankaltaisesta kaavastaan huolimatta hääjuhlat ovat aina yksilöllisiä.

#### 4.4 Kuvaajan tekninen ja henkinen valmius

Tutustuin ensimmäisen kerran käsitteisiin *kuvaajan henkinen ja tekninen valmius* laajemmin keväällä 2018. Käsitteet on tuonut esille Alexander Medvedev (2018) verkkokurssilla, jolla käsiteltiin reportaasikuvausta. Siitä lähtien olen yrittänyt soveltaa kurssilta saamiani tietoja käytäntöön dokumentaarisesti kuvatuissa kesähäissä.

Tärkeimpänä ajatuksena reportaasilähtöisessä kuvauksessa Medvedevin (2018) mukaan pidetään kuvaajan henkistä ja teknistä valmiutta. Valokuvaajan on osattava käyttää omaa kuvauskalustoaan ja hallittava myös omaa ajatusenkulkuaan siten, että hän minä hetkenä hyvänsä pystyy painamaan kameran laukaisinta ottaakseen kuvan. Lisäksi valokuvaajan on osattava ottaa teknisesti oikein toteutettuja ja sommiteltuja kuvia. Hääkuvauksessa teknisesti oikein toteutetut kuvat nousevat tärkeään rooliin. Teknisesti oikealla tavalla otettuna kuvana pidetään kuvaa, jossa tarkennus on osunut kohdalleen, valotus on oikea ja kuva on otettu oikealla hetkellä. Tavallisesti hääpäivän aikana syntyy useita tuhansia kuvia. Suurimmalta osin kuvat ovat teknisesti, emotionaalisesti tai sisällöllisesti pieleen menneitä otoksia. Medvedev (2018) käyttää termiä *tautologinen otos* eli ylimääräisenä syntynyt kuva, joka toistaa aikaisemmin otettuja muita kuvia. Olen itse sortunut kuvaamaan paljon turhia kuvia. Pysin analysoimaan jokaisen hääkuvaustapahtuman jälkeen kuvattua materiaalia ja minimoimaan seuraavien kuvausten aikana toistuvaa kuvamateriaalia. Erilaisten koulutusten tuloksena ja oman kokemukseni kautta olen sisäistämässä vähitellen tasaisen kuvamateriaalin merkitystä koko kuvasarjaa ajatellen. Tasainen kuvausmateriaali säästää aikaa kuvavalintoja sekä kuvankäsittelyä tehdessä. Tasaisella kuvamateriaalilla tarkoitetaan kuvia, jotka sopivat sävyltään yhteen, ovat teknisesti oikein toteutettuja ja niistä pystytään rakentamaan jälkikäteen kuvasarjoja. Sen lisäksi tasainen onnistunut kuvasarja takaa, että jälki näyttää laadukkaalta. Laadukas kuvasarja on viesti valokuvaajan ammatillisesta tasosta.

Tutkimuksessa on tuotu aikaisemmin esille valokuvaajan henkistä valmiutta. Häävalokuvaajana pyrin soveltamaan työssäni ajattelutapaa, jossa pidän mie-



lessäni tiettyjä ideoita tai tunteita, joita haluaisin saada taltioitua hääpäivän aikana. Tämän tyyppistä havainnointikykyä kannattaa harjoittaa ja kehittää. Seuraamalla tapahtumaa sekä sivusta että ympärillä olevia tapahtumia alkaa nähdä mahdollisia tilanteita, joita ei välttämättä huomaa todellisessa päivittäisessä elämässä. Juuri tällaisten hetkien tallentaminen on äärimmäisen tärkeää reportaasikuvauksessa ja eritoten hääkuvauksessa. Sillä hetkellä kun tilanne syntyy, on oltava valmis painamaan kameran laukaisinta. Kirjavaisen (2001, 63) sanoin kyseessä on oikean kuvaushetken valinta, kaiken pysäyttävä silmänräpäys.

#### **4.5 Vallitsevan valon käyttö dokumentaarisessa kuvauksessa**

Tutkimuksen teoriaosuudessa todettiin, että vallitsevan valon ymmärtäminen, näkeminen ja hallitseminen dokumentaarisessa kuvauksessa on erittäin tärkeää. Tämän tyyppisessä kuvauksessa kuvaajalla ei ole mahdollisuutta valon muokkaukseen, minkä vuoksi hänen on osattava käyttää olemassa olevia olosuhteita valon osalta luovasti. Laitalainen (2014, 36) vakuuttaa, että hääkuvauksessa kaiken perustana on valo ja valokuvaajalle valon ymmärtäminen on suorastaan velvollisuus.

Vallitsevan valon käyttöön reportaasikuvauksessa liittyy muutamia seikkoja. Ennen kameran laukaisimen painamista täytyy arvioida valon ominaisuudet ja niiden vaikutus otokseen. Ensisijainen arvio on se, onko pääobjekti tai –kohde on valaistu riittävän hyvin ja minkä tyyppistä käytettävissä oleva valo on. Valon lähdettä, joka synnyttää objektin päällä valo- ja varjokontrasteja, paljastaa sen muodot ja tekstuurin, kutsutaan päävaloksi. Luonnossa päävalona toimii usein auringon valo. Taivaalla leijailevat pilvet, jotka peittävät ja hajottavat auringon valoa, synnyttävät täytevalon. Täytevalolla on oma roolinsa: se tekee voimakkaista varjoista pehmeämpiä ja näin valon ja varjon kontrasti tasaantuu. Vaaleiden ja tummien alueiden kontrastin keventäminen auttaa tuomaan esille enemmän yksityiskohtia, varjo- ja puolivarjoalueet piirtävät objektin tai kohteen muodot. (Fotoshkola.net 2018.) Tämän tyyppinen valaistus sopii hyvin muotokuvien ottamiseen. Vaaleat elementit ja vaaleat pinnat heijastavat valoa ja näin kuvattavan kohteen valaiseminen on voimakkaampaa. Vallitsevan valon käy-

tössä täytyy siis muistaa, mitkä ovat valoa hajottavia ja toisaalta vahvistavia elementtejä. Vallitsevan valon arvioinnin jälkeen on löydettävä kuvaussuunta. Valon suunta voi tuolloin olla suora, sivuvalo tai taustavalo. Kameran suunnalta tuleva valo on suoraa valoa ja tekee kuvattavasta kohteesta litteän ja varjottoman. Kolmiulotteisuus puuttuu tällaisesta kuvasta. Tämän tyyppistä valoa ei suositella. Suorassa valossa ei suositella otettavaksi lähi- tai puolivartalokuvia ihmisistä. Paras vaihtoehto on sijoita ihmisiä johonkin kaupunki- tai muuhun miljööseen ja suunnata katseet pois päin kamerasta ja suorasta auringon valosta (kuva 4).



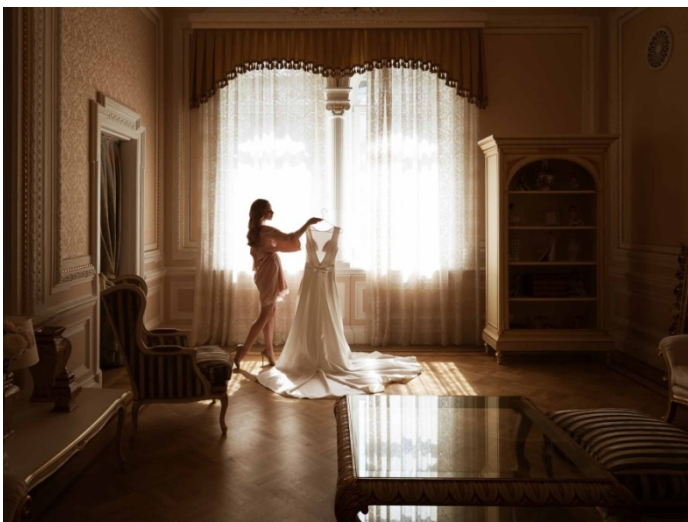
KUVA 4. Suora valo.

Sivuvaloa voi olla kahta tyyppiä: edestä sivusta tuleva tai takaa sivusta tuleva valo. Valo toimii päävalona ja paljastaa muodon, pinnan rakenteen ja piirtää perspektiivin. Kolmiulotteinen maailman vaikutus syntyy selkeistä varjoista, puolivarjoista, kontrastisista alueista ja heijastuksista (kuva 5).



KUVA 5. Sivuvvalo.

Kun valo valaisee kohteen taustan toimien taustavalona, puhutaan vastavaloon kuvaamisesta. Taustavalo piirtää kuvattavan kohteen ääriviivat erottaen ne selkeästi kuvassa. Tämän tyyppisen valon avulla erilaisten pintojen rakenne saadaan parhaiten näkyviin. Vastavalon kuvaamista käytetään usein reportaasikuvauksessa sekä ihmisten että erilaisten tilanteiden ja hetkien vangitsemisessa (kuva 6).



KUVA 6. Taustavalo.

Laitalainen (2014, 37) toteaa teoksessaan, että valo pitää nähdä ja valoa tulee osata lukea. Hääkuvaajana hän pitää tätä nyrkkisääntönä kaikissa kuvauksis-

saan. Omalta osaltani voin todeta, että valoa on seurattava koko ajan ja vaihtamalla kuvauspaikkaa on mahdollista valita tilanteeseen sopiva valaistus.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vallitseva valo reportaasikuvauksessa on voitava itse hallita. Kuvauspaikalla arvioidaan vallitsevan valon tulosuunta ja kuva tulee ottaa sillä hetkellä, jolloin ihminen katsoo valon suuntaan. Kuvaus hetken valinnalla säädetään kuvausta vallitsevassa valossa. Kriittisestä näkökulmasta katsottuna reportaasikuvauksessa tapahtumiin ei voi puuttua. Kuvaukseen vallitsevassa valossa voi mielestäni kuitenkin vaikuttaa, erityisesti kun kysymyksessä on dokumentaarinen hääkuvaus. Kuvaajana on mahdollista opastaa ihmistä pysähtymään tai kävelemään hetken niin, että vallitseva valo asettuu oikein. On mahdollista myös aina odottaa hetkeä, jolloin ihmiset astuvat valoon, ja ottaa kuva oikeasta kulmasta. On myös muistettava, että valo näyttää erilaiselta eri kulmasta ja eri suunnasta. Kehotan valokuvaajia arvioimaan vallitsevaa valoa sekä vaihtamaan kuvauspaikka ja -suuntaa tarvittaessa.

#### **4.6 Muut valaistusratkaisut dokumentaarisessa hääkuvauksessa**

Tutkimuksessa on aikaisemmin todettu, että vallitseva valo on olennainen osa reportaasikuvausta. Nykykamerat sallivat kuvauksen hyvinkin heikossa valossa. Dokumentaarisessa hääkuvauksessa tulee kuitenkin tilanteita, jolloin tarvitaan myös muita valon lähteitä. Kriittisestä näkökulmasta katsottuna ei voida enää puhua reportaasikuvauksesta käytettäessä muita valon lähteitä. Laitalainen (2014, 40–41) toteaa, että käyttämällä useita salamavalvoja samanaikaisesti poiketaan kuvajournalismin perussäännöstä, joka on näyttää maailma sellaisena kuin se on. Hän varoittaa liiallisesta valaisulaitteiden käytöstä, jossa käytetään paljon erilaisia teknisiä ratkaisuja ja hienouksia, mutta kuvan autenttisuus sekä olennaisin – sielukas ja näkemyksellinen kuva – saattavat olla kateissa. Vallitsevaa valoa voi käyttää monipuolisemmin kuin valoa, joka tulee esimerkiksi suoraan salamasta. Jokaisen valokuvaajan eteen kuitenkin tulee tilanteita, jolloin kameran pienin aukon luku tai suurin ISO-luku ei enää riitä. Tällöin syy ei olekaan liian vähäinen valo, vaan myös valon laatu voi olla huonoa.

Tänä päivänä kuvaajien käytössä on useita kevyitä helposti mukana kuljetettavia ja nopeasti käyttöön otettavia valaisuvaihtoehtoja. Kuvaajilla on mahdollisuus tehdä valosta tarkoituksenmukaista ja muokata kuvaolosuhteita niiden avulla. Dokumentaarisisessa hääkuvauksessa se tarkoittaa kuitenkin enemmän ohjattua kuvausta, jossa pari tai henkilö asetetaan kuvattavaksi ja ympärille rakennetaan tarvittavaa valaisua. Tällaiset tilanteet sopivat hääkuvaukseen, koska tutkimuksessa on aikaisemmin todettu, että dokumentaarinen hääkuvaus on sekoitus reportaasi- ja muotokuvausta. Rakennettua valaisua hääkuvauksessa käytetään yleensä potrettien otossa tai sellaisissa kuvaustilanteissa, joissa valon siirto paikasta toiseen on mahdollista toteuttaa nopeasti. Laitalainen (2014, 41) muistuttaa, että rakentamalla lisävalaistusta täytyy olla kuitenkin koko ajan tietoisesti ja taidokkaasti tekemässä tulevaa valokuvaa, joka on kameran laukaisimen painamisen jälkeen valmis.

Lisävalaisun rakentamista nykypäivänä voidaan laadukkaasti toteuttaa jatkuvaa valoa tuottavien valaisimien tai LED-valopaneelien avulla. LED-valon antama valo on kovaa valoa. Tämän tyyppisen jatkuvan valon etu on, että kameran etsimen kautta tai kameran näytöltä kuvaaja näkee suoraan, miten kohde on valaistu. Valon suuntaa ja voimakkuutta on mahdollista seurata. Edistyneimmissä malleissa myös värilämpötilaa on mahdollista säätää. Jatkovaa valoa ja salamaa luovasti yhdistelemällä on mahdollista kuvata myös täydessä pimeydessä. Valokuvaajien suosioon on nousemassa helposti mukana kuljetettavat valaisimet, jotka muistuttavat taskulamppuja. Lamppuja on saatavana eri värilämpötiloissa: 3000K, 3500K, 4000K ja 5000K:n vaihtoehtoina. Käyttövaihtoehtoja on monenlaisia, mutta useimmiten näitä valaisimia käytetään tausta- tai hiusvalona.

Alla olevassa kuvassa LED-paneeli on sijoitettu hääparin etupuolelle. Kuvaus tapahtui vanhassa juhlatilaksi remontoitussa navetassa ja kuvaushetkellä valon määrä oli melko vähäistä. LED-paneelin valo antoi pehmeän tasaisen valaistuksen säilyttäen juhlatilan vallitsevan tunnelman kuvaushetkellä (kuva 7).



KUVA 7. Esimerkki LED-paneelistä ja sen käytöstä.

LED-paneelin lisäksi nykypäivän hääkuvauksessa on käytössä valaisimien muodossa olevat valot. Valaisimia käytetään pääosin joko taustavalona tai hiusvalona (kuva 8). Valaisimia on mahdollista käyttää myös hyvin luovasti erilaisissa tilanteissa (kuva 9).



KUVA 8. Esimerkki valaisimen käytöstä hiusvalona.



KUVA 9. Esimerkki valaisimen luovasta käytöstä (Kuvaja: Kemran Shiraliev, v. 2018, kuva on mukana tekijän luvalla).

#### **4.7 Laukaisimen painaminen ratkaisevana hetkenä**

Ratkaiseva hetki kestää vain sekunnin murto-osia. Valokuva on tulkinta tilanteesta ja valokuvaajan tunne, intuitio ja spontaaninen reaktio ratkaisevat, milloin laukaisinta painetaan. Tämä tietoinen valinta määrittelee myös valokuvaajan oman valokuvauksissa esiintyvän tyylin. Valokuvaajan työ koostuu ratkaisusta, jotka liittyvät päätöksiin tallentaa tietty otos kameralle tai vastaavasti olla tallentamatta sitä. Lähestymistapana tähän ajatteluun pidän ensisijaisesti sitä, mikä minua valokuvaajana kiinnostaa syntyneessä tilanteessa ja herättää uteliaisuutta tai sisältää yllätyksellisiä hetkiä.

Ratkaiseva hetki on parhaimmillaan se, jossa kuvan sommittelu, liikkeen aikana tapahtuva vaihe, kuvan elementtien yhdistelmä ja kuvassa esiintyvä grafiikka sopivat yhteen. Ratkaisevan hetken tallentamista edeltää odottaminen ja ennakoiminen. Kuvaaja voi ikään kuin ohjelmoida tulevan otoksen. Laukaisimen painamisen hetkellä kuva vain sommitellaan lopulliseen muotoonsa. Ratkaisevan hetken tallentamiseen liittyy muutamia hyviä ohjeita, joita noudattamalla kuvaaja voi monipuolistaa tallennettuja hetkiä ja saada enemmän mahdollisuuksia niiden taltiointiin. Hääkuvauksessa hyvänä sääntönä voidaan pitää, että laukaisimen painallusta odotetaan enintään 10 sekunnin ajan. Sen jälkeen on

vaihdettava paikkaa tai kuvauskulmaa. Mitä vähemmän kuvaaja odottaa hetken taltioimista, sitä enemmän voi kuvauspaikalla siirtyä. Poikkeuksena kuitenkin voidaan pitää tilannetta, kun tiedetään jotain tapahtuvan kyseisessä kuvauspaikassa. Kuvauspaikan vaihtaminen auttaa pääsemään myös eroon helposti tapahtuvasta virheestä, joka on paikalleen jämähtäminen. Kuvaajan on hyväksyttävä tilanne myös epäonnistunut kuvausyritystä koskien. Hetken tallentaminen joko onnistuu tai vaihtoehtoisesti se jää tallentamatta. Epäonnistumisen tapauksessa on siirryttävä vain kuvaamaan muualle. Kuvauspaikan vaihtaminen auttaa myös tietyissä tilanteissa, jolloin voi joko vaihtaa kuvauskulmaa, kuvata ylä- tai alaviistosta tai sommitella kuvaa vallitsevan valon ja lisävalon avulla. Frantova (2018) vertasi koulutuksessaan hääkuvaajaa rikolliseen, joka on tehnyt rikoksen. Jokaisella rikoksella on motiivi. Hääkuvaajallakin on oltava motiivi ja hänen on osattava vastata kysymykseen: ”Miksi minä painan laukaisinta tietynä hetkenä?”. Vastausta on etsittävä omasta valokuvaustyylistä ja kuvaustarpeista. Kun vastauksen onnistuu keksimään, onnistuneiden otosten taltioiminen onnistuu kerta toisensa jälkeen. On osattava myös murto-osasekunneissa tehdä päätös, tarvitaanko joku tietty otos vai jätetäänkö se ottamatta. Olen saanut aikoinaan hyvän neuvon, jonka avulla voi harjoittaa reaktiokykyä hetkien taltioimisessa. Sitä voi harjoitella kameran kanssa esimerkiksi elokuvaa katsoessa ottamalla kameralla niin kutsuttuja ”pysäytyskuvia”. Samaa voi kokeilla myös oikeassa elämässä havainnoimalla ja analysoimalla ympäristöä. Harjoittelemalla taltioimaan hetkiä silmillään kuva ikään kuin syntyy kuvaajan omassa päässään.

#### **4.8 Sommittelu ja sommitteluratkaisut**

Olen samaa mieltä Freemanin (2010, 77) kanssa, että nykyisin monilla valokuvaajilla tuntuu olevan tarve antaa kuvilleen oma henkilökohtainen leimansa. Valokuvaus on muuttunut pelkästä muoti-ilmiöstä lähes yleismaailmalliseksi toiminnaksi, jossa useimmat ihmiset käyttävä kameraa kaiken ikäänsä sen kummemmin ajattelematta, mitä valokuvaustyyliä varsinaisesti on olemassa ja mitä liittyy kuvien luomiseen. Tässä yhteydessä on myös todettava, että jotkut kuvat tekevät meihin voimakkaamman vaikutuksen kuin toiset. Vaikutus voi syntyä



tarinasta, valaistuksesta, kuvauskulmasta tai kuvattavien kohteiden sijoittelusta kuvassa. Valokuvaaja joutuu jatkuvasti miettimään näitä kysymyksiä ja analysoimaan omia sekä toisten kuvia etsimällä niistä positiivista ja negatiivista.

Hääkuvaaja on suorastaan velvollinen tuntemaan valokuvaukseen liittyvien sommittelutekniikoiden perusteita. Tutkimuksessa käsitellään kuitenkin sellaisia sommitteluratkaisuja, jotka ovat ominaisia reportaasikuvaukselle. Sen lisäksi tutkimus antaa tietoa erikoisemmista sommitteluratkaisuista, joiden avulla on mahdollista tuoda kuviin hieman erilaista näkökulmaa ja näin ollen tuoda mukavia efektejä peruskuvien joukkoon. Valokuvaajan ei tarvitse sitoutua vain yhteen tyyliin tai sommitteluratkaisuun. Hääkuvauksessa kuten missä tahansa reportaasipohjaisessa kuvauksessa on sallittua käyttää runsaasti, mutta samalla tasapainoisesti sommitteluratkaisuja. Kannustaisin rohkeasti kokeilemaan vaihtoehtoja, joita tässä luvussa seuraavaksi esitellään.

Yksi tärkeimmistä sommitteluratkaisuista reportaasipohjaisessa kuvauksessa on sommittelu, jossa on etu-, keski- ja taka-ala. Tämän tyyppisissä sommitelmissa kuvattavan kohteen etualalla tai taka-alalla tapahtuu aina jotain. Sommitelman avulla on mahdollista paljastaa tapahtuman merkitys, epäsuorasti kertoa tapahtumasta tai luoda vertauskuvallinen tulkinta. Syvyysvaikutelmalla luodut sommitelmat ovat elokuvamaisia ja saattavat muistuttaa elokuvaotoksia. Onnistuneesti toteutettu monikerroksinen sommitelma on kokonainen kertomus yhdessä kuvassa, jossa jokainen yksityiskohta on tärkeä (kuva 10). Tämän tyyppisissä kuvissa suositellaan kameran aukkoarvoa pitämään mahdollisimman isona, jolloin eri aloilla olevat objektit näkyisivät kuvissa terävinä. Kesällä 2018 kuvattavien häiden aikana olen päässyt kokeilemaan monikerroksisia sommitelmia käytännössä. Tämän tapaisten sommitelmien käyttö vaatii kuitenkin vielä harjoitusta.



KUVA 10. Monikerroksinen sommitelma.

Kuvasta tulee entistä parempi, jos näkymässä on jokin kohde, johon katse kiinnittyy. Tehokkaina sommittelukeinoina valokuvauksessa pidetään johdattelevien linjojen käyttöä, rytmin ja erilaisten toistuvien muotojen käyttöä. Hääkuvauksessa on mahdollista käyttää paljon geometrisia muotoja kuten erilaisia linjoja: polkuja, teitä, rakennusten seiniä ja muita luonnollisia linjoja. Kun perussommitelun säännöt ovat hallussa, voi siirtyä edistyneiden sommittelusääntöjen tutkimiseen ja soveltamiseen omassa työssään (kuva 11).



KUVA 11. Geometrian, rytmin ja symmetrian käyttö kuvassa (Kuvaaja: Nikolai Zlobin, v. 2018, kuva on mukana tekijän luvalla).

Hääkuvauksessa suosittelisin kokeilemaan muotokuvauksessa pitkien valotusaikojen käyttöä. Nykytekniikan avulla pystytään kuvaamaan myös käsivaralla käyttäen pitkiä valotusaikoja ja sen vuoksi ei välttämättä tarvitse kuljettaa mukanaan jalustoja. Hääkuvauksessa tämän tehokeinon käyttäminen onnistuu paremmin esimerkiksi morsiamen hunnun, häämekon pitkän laahuksen tai esimerkiksi sisätiloissa verhojen kanssa laajakulmaobjektiviä käyttämällä (kuva 12). Olen kokeillut pitkiä valotusaikoja studio-olosuhteissa. Jatkossa on tarkoitus kuvata näitä enemmän myös studion ulkopuolella.



KUVA 12. Pitkä valotusaika, kuvassa 1/13 s.

Dokumentaarisen hääkuvaukseen kurssilla (Frantova 2018) on esitetty erikoissommitteluratkaisu, jota voi kutsua ”harhaanjohtamiseksi”. Reportaasikuvaamisessa valokuvaaja voi näyttää katsojalle oman näkökulman tapahtuneeseen, ohjata katsojaa omaan omakohtaiseen tulkintaan. Valokuvaus on subjektiivista ja tämä sommitteluratkaisun avulla voidaan näyttää tavallinen asia mielenkiintoisena (kuva 13).



KUVA 13. Harhaanjohtaminen.

Yhtenä tehokeinona myös hääkuvauksessa voidaan pitää rajausta eli kehysten käyttöä. Objektien sijoittaminen kehykseen ohjaa katsetta kuvan sisään ja näin ollen kehys auttaa katsetta pysymään kuvan sisällä. Kehyksiä löytyy joka puolelta ja niitä voi käyttää runsaasti sommitelman parantamiseksi dokumentaarissa hääkuvauksessa (kuva 14).



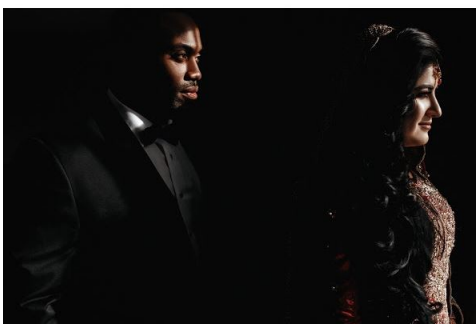
KUVA 14. Kehyksen käyttö sommitelukeinona.

Äärimmäisten kuvauskulmien käyttöä on esiintynyt valokuvissa yli 100 vuoden ajan, lähinnä arkkitehtuurissa. Ensimmäisenä valokuvaajana, joka alkoi käyttää äärimmäisiä kuvauskulmia laajemmin, pidetään Alexanderia Rodchenkoa. Äärimmäisten kuvauskulmien kuvauksen kanssa kannattaa olla tarkkana ihmisiä kuvatessa. Hääkuvauksessa se on varteenotettava vaihtoehto – kuvia voi ko- keilla ottaa ala- tai yläperspektiivistä (kuva 15).



KUVA 15. Äärimmäinen kuvauskulma alaperspektiivistä (Kuvaaja Kemran Shiraliev, v. 2018, kuva on mukana tekijän luvalla).

Valon käyttöä reportaasikuvauksessa on käsitelty tarkemmin tutkimuksen teoriaosuudessa. Perustaitojen lisäksi valokuvaajan on pyrittävä etsimään valon käytölle myös luovia vaihtoehtoja. Hääpäivä tarjoaa paljon mahdollisuuksia kuvien ottamiselle käyttämällä valo-olosuhteita myös hieman eri tavalla, johon olemme tottuneet (kuva 16).



KUVA 16. Valon käyttö (Kuvaaja: Volodymir Ivash, v. 2018, kuva on mukana tekijän luvalla).

## 5 Lopuksi

Monessa suomenkielisessä dokumentaarista hääkuvausta kuvaavassa artikkelissa käytetään sanontaa ”valokuvaaja on kuin kärpänen katossa”. Hääkuvauksessa syntyy jatkuva pulmallinen tilanne, jossa valokuvaaja joutuu päättämään muotokuvauksen ja dokumentarismien väliltä. Dokumentaarisen kuvauksen idea on kuvata hääpäivän tapahtumia huomaamattomasti ja kiinnittää mahdollisimman vähän huomiota itseensä. Missä siis kulkee kultainen keskitie ja tapahtumiin puuttumiseen raja? Ollaanko luomassa kauniita kiiltäviä kuvia vai säilö-täänkö kenties muistoja? Neuvoisin hääkuvaajaa pikemminkin seuraamaan tilannetta kuin ohjaamaan sitä tiettyyn suuntaan. Mikä tahansa tavallisesta poikkeava tilanne on erinomainen tilaisuus tehdä loistava otos. Tällä tavalla saadaan luonnollisia kuvia, jotka saattavat sisältää hetkiä, joissa morsian ja sulhanen vaihtavat katseita, morsiamen isä on herkistynyt tai vieraat lähtevät mukaan tanssiin. Taltioimalla näitä tilanteita saadaan jo aikaiseksi pieni tarina, koska tällöin ihmiset katsovat vain harvoin kameraan. Samalla kuvista saadaan myös puhuttelevampia.

Vuorovaikutus kuvattavien kesken tai voimakas tunteen purkaus on aina hyvä syy painaa kameran laukaisinta. Reportaasikuvaamisessa kuvaajan on osattava ennakoita jotain tapahtuvan. Yleisesti ottaen kuvauskulma, sommittelu ja jopa valon käyttäytyminen on osattava nähdä jo ennen kuvattavaa hetkeä. Tapahtumien ennakoiminen on tärkeä taito, joka tulee kokemuksen myötä ja analysoimalla omia sekä parhaiden reportaasikuvaajien töitä.

Tällä hetkellä puhutaan myös hääkuvaukseen liittyvästä kriisistä, joka näkyy mielestäni parhaiten sosiaalisen median puolella: kuvat ja asennot toistuvat, ja hääkuvaajat käyttävät samanlaisia toistuvia sapluunoita hääkuvien otossa. Valokuvaajan katse ikään kuin hämärtyy, jolloin on helppoa sortua toistamaan samantyyppisiä otoksia hääkuvauksesta toiseen. Lähestymistapa hääkuvaukseen ei saisi kuitenkaan olla, että kaikki häät ovat samanlaisia ja samat kuviot toistuvat häätapahtumasta toiseen. Tässä yhteydessä voisin antaa neuvon olla opiskelematta hääkuvausalaa katsomalla pelkästään toisten hääkuvaajien kuvia.

Hääkuvaajien kannattaa panostaa kasvattamaan tietämystään taiteesta sekä katsoa ja tutkia alansa dokumentaarikuvauksiin erikoistuneita historiallisia valokuvaajia ja elokuvia. Trendien seuraaminen hääkuvauksessa onnistuu nykypäivänä parhaiten tutustumalla palkittujen häädokumentaristien töihin. Hankituista taustatiedoista on paljon apua oman kuvaussilmän harjaantumisessa. Totuus on, että vahva taustatieto on pohja, joka auttaa hääkuvaajaa soveltamaan opittua tietoa myös käytännössä.

Frantovan (2018) koulutuksessa liittyen dokumentaariseen hääkuvaukseen neuvottiin kuvaamaan mahdollisimman paljon keskittymättä moraalisiin valintoihin. Kaikkia hääkuvia ei toimiteta asiakkaille tai laiteta näytille kuvagallerioihin. Yhdyn kuitenkin ajatukseen, että tilanne riippuu paljon häistä ja asiakkaista. Tällä tavoin taltioituista kuvista saattaa löytyä juuri sellaisia kuvia, jotka täydentäisivät kuvaussarjan luontevasti. Kyse on myös siitä, että hääpäivän aikana syntyy valtava määrä tilanteita ja hetkiä, joita ei voi ennakoon edes kuvitella. Hääkuvaajan tehtävä on itse asiassa taltioida mahdollisimman paljon sellaisia hetkiä, jotka ovat hääkuvaukseen liittyvään sapluunan ulkopuolella. Hääkuvaus on täynnä oivalluksia. Perusasioiden tunteminen, sommittelun hallitseminen ja oman tekniikan hyvä tuntemus mahdollistaa mitä mielenkiintoisimpien kuvien ottamisen ja jopa oman muista erottuvan kuvaustyylin luomisen.

Pidän hyvänä vertailukohtana ajatusta, että paras arvostelija omalle työlleen on kuvaaja itse. Oman työn analysointi on ensisijaisen tärkeää, jolloin on pystyttävä vastaamaan kysymyksiin mitä olisi voinut tehdä paremmin, mihin kannattaa kiinnittää huomiota entistä paremmin, mitä on jäänyt tekemättä ja onko kuvaajana kehittynyt vai polkeeko paikallaan. Kehitystä tapahtuu vain, jos vaatii ensi kerralla itseltään vielä enemmän ja entistä parempaa suoritusta.

Kyky huomata sellaisia hetkiä, joita tapahtumaan osallistuvat henkilöt eivät havainnoi, on ensisijaisen tärkeää. Tässä yhteydessä on todettava This is reportage -blogista (2018) lainatuin sanoin: "Koska hetket ovat tärkeitä".

## Lähteet

- Ang, T. 2015. Valokuvan historia. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Berger, J. 1987. Toisinkertoja. Helsinki: Literos Oy.
- Cartier-Bresson, H. 2015. The Decisive Moment. Photography by Henri Cartier-Bresson. Göttingen: Steidl Verlag.
- Darling, A. 2014. Storytelling with photographs: how to create a photo essay. Amazon.com: Kindle edition.
- Ensenberger, P. 2012. Sommittelu. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Frantova, J. 2018. Reportaasi rajamailla -hääkuvauskoulutus. Tutkijan omat muistiinpanot. Tutkijan oma käänös. 26.3.2018.
- Freeman, M. 2010. Parempia valokuvia. Suunnittele, sommittele ja laukaise. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Freeman M., 2012. Valokuvaamisen taito. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Fotoshkola.net 2016. Reportaasin perusteet. Tutkijan oma käänös. 2.9.2018.
- Ganes, A. 2017. Chase the moment. Luento Bujaka 2017 Photocamp –leirillä. Tutkijan omat muistiinpanot. 3.10.2017.
- Iphf.org 2018. International Photography Hall of Fame and Museum. <http://iphf.org/inductees/erich-salomon/>. 26.8.2018.
- Jacobitz, S. 2017. The art of storytelling in photography. <https://streetbounty.com/2017/10/06/art-storytelling-photography/>. 13.9.2018.
- Jokela, M. 2008. Jotain on tapahtunut. Näyttely. <https://www.valokuvataiteenmuseo.fi/fi/nayttelyt/jotain-tapahtunut>. 2.9.2018.
- Jurica, P. 2017. Hääkuvauksesta. Luento Bujaka 2017 Photocamp -lerillä. Tutkijan oman muistiinpanot. Tutkijan oma käänös. 4.10.2017.
- Jyväskylän yliopisto 2018. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/tvt/viittomakielisen-videon-tuotanto/kuvaus/sommittelu>. Luettu 4.9.2018.
- Kalmbach, J-M., Sundelin, S. 2000. Suomi-ranska-suomi-sanakirja. Helsinki: WSOY.
- Kirjavainen, K. 2001. Valokuva. Valokuvauksen perusteet. Porvoo: WSOY.
- Kuulu.fi/blogi 2018. Kuvan sommittelu. <https://www.kuulu.fi/blogi/kuvan-sommittelu>. 29.9.2018.
- Laitalainen, J. 2014. Tahdon! Suomalaisia hääkuvatarinoita. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Medvedev, A. 2018. Reportaasikuvaus - kaikki mitä pitää tietää. Tutkijan omat muistiinpanot ja oma käänös. 30.10.2018.
- Nappelbaum, M. 1958. Ot remesla k iskusstvu. Moskova: Iskusstvo. Tutkijan oma käänös.
- Pirilä, K., Kivi, E. 2005. Otos. Elävä kuva - elävä ääni. Ensimmäinen osa, Otos. Helsinki: Like Kustannus Oy.
- Prophotos 2018. Hääkuvaus. Genren kehitys. <https://prophotos.ru/lessons/4432-svadebnaya-fotografiya>. Tutkijan oma käänös. 4.9.2018.
- Runeberg, T. 1985. Suomen Lehtikuvaajat ry ja Tutta Runeberg. Ammatti: Lehtikuvaaja. Karkkila: Kustannus-Mäkelä 1985.
- Saraste, L. 2010. Valokuva, muisto-viesti-taide. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Musta Taide.



- Saves, S. 1986. Kuvajournalismi sellaisena kuin olen sen kokenut. Espoo: Weilin+Göös Oy.
- Silber, M. 2017. Advancing Your Photography: A Handbook for Creating Photos You'll Love. Coral Gables: Mango Publishing Group.
- This is Reportage 2018. <https://thisisreportage.com>. 27.10.2018.
- Valonkuvaaja.com 2018.  
<http://www.valonkuvaaja.com/valokuvaus/kuvaustyyli/luontokuvaus/sommittelu>. 29.9.2018.
- Warren, L. 2006. Encyclopedia of Twentieth-Century Photography. New York: Routledge, Taylor & Francis Group.